

LA ESQUELLA
de la **TORRATXA**

PERIÓDIC SATÍRICH,
SUMARIETICH, DE BUSTESSES E BILLESSES!
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

10 CÉNTIMS CADA NUMERO PER TOT ESPANYA
Números atrassats 20 céntims.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, 4.—Estranger, 5.

CAPS DE BROT.

APELES MESTRES.

Pochs en un plasso tan breu
han lograt tenir la fama
d'aquest discret dibuixant,
orgull y gloria d'Espanya.
Ilustra, pinta y escriu
ab destresa imponderable,
estampant en tot lo seu
lo sello de la elegancia.

L' ODEON.

I

Si als personatjes célebres, quan moren, se 'ls escriu la biografia, no veig perque no s' ha de fer lo mateix ab los edificis ó establiments públichs, y principalment ab los teatros, quan desapareixen, després de una vida més ó menos llarga y accidentada.

En aquest cas se troba 'l teatret del carrer del Hospital, qual desaparició definitiva está fatalment decretada pel propietari del edifici. Trenta set anys ha tingut de vida, y no sempre ha sigut lo qu' era en sos últims temps. Per ell han passat tota mena d'artistas; en ell s' han donat tota classe d' espectacles, ab la particularitat de haver anat seguint, encare qu' en sentit invers, los progressos de la capital catalana.

Altres teatros més cómodos que anavan obrint-se al pás que la població 's desenvolava, li sustenteyan importancia; uns li prenian lo sceptre del teatro catalá que l' *Odeon* empunyá per primera vegada; altres se li enduyan, encare que ab títols distints, las societats dramáticas que durant tant temps reunían allí lo més florit de la classe mitja barcelonina, no deixantli més que 'l caracter de teatro popular que havia tingut sempre, en las funcions especials que s' hi donavan en los días festius, desde que va obrirse fins avuy que 's tanca.

Per recreo de alguns que avuy ja serán guetos, y que ab la consignació de certs fets sentirán despertarse recorts agradables de la joventut, y per satisfer la curiositat de la gent jove que no sense interés veurá quin era 'l gust qu' en materia d' espectacles dominava á Barcelona, nos hem imposat la tasca d' escriure una lleugera monografia del *Odeon*, havent reunit al efecte al-

guns datos, no tots, sino 'ls que 'ns han semblat més interessants y propis per donar atractiu al present treball.

De las omissions é inexactituts que sens dupte cometerém, demanám perdó anticipat als nostres lectors, en gracia á la bona intenció que 'ns guía.

Y sense més preámbuls, aném al grá.

II

Tothom sab que 'l local del *Odeon* era ni més ni menos la sala de la Biblioteca del convent de Sant Agustí.

Desde l' any 35 en que 'ls frares foren expulsats, la sala de la Biblioteca fou destinada á diversos objectes que no es necessari consignar. Transformada en teatro 15 anys després de la crema dels convents, trobém que 'l día de Pasqua del any 1850 (31 de mars) hi donan algunas funcions *sui generis* las familias Lees y Chiarini, que havian treballat ab éxit al *Principal* ó *Teatro de Santa Creu*. Las tals familias se componían de noys, que á més de fer Jochs icaris y de caminar sobre la bola ó *globo terráqueo*, com deyan los cartells, ballavan alguns passos (*paso de baile noble, paso del marinero, paso cómico, etc., etc.*) Las funcions de la familia Lees duran fins al 21 del més següent, y en algunas s' hi intercalan pessas de concert baix la direcció del pianista D. Pere Abella.

Lo día 8 de abril del mateix any una secció de la companyia dramática del *Liceo*, de la qual forma part la Sra. Mirambell, avuy encara viva y campant, hi dona algunas representacions. A més de dita senyora, figuran en la companyia la Sra. Torres y 'ls Srs. Saez, Oliver y Maza.

Poch temps després, una secció de cantants, procedents del mateix teatro, hi executan *Il barbiere de Seviglia* y *L' elisir de amore*: entre dits cantants s' hi troban las Sras. Soriano y Conti y 'ls Srs. Debezzì, Bassili, Rodda, Moya y Coca.

Cantants y artistas dramátichs procedían, com hem dit, del *Liceo*, quals empresas han passat sempre 'ls seus apuros. Bè pot dirse que 'ls tals eran naufrechs que abandonavan lo barco gros del gran teatro, buscant salvació en la llanxeta del *Odeon*.

Funció singular, per l' anunci al menos: (4 de setembre de 1850): *El prestidigitador hidráulico Sr. Coronado: fuentes mezcladas con fuego*.

Funció notable 'l 20 de octubre: gran concert pèl célebre guitarrista Francisco Trinidad Huerta.

Las funcions regulars dels diumenjes y días festius no comensan fins al 17 de novembre. Generalment se representan dramas romántichs: *La hermana del carretero, Vifredo el velloso, Margarita de Borgoña, El castillo de San Alberto, etc., etc.* Los preus d' entrada y localitat son baratos: dos rals l' entrada, un ral la cadira y 4 quartos la lluneta. Lo teatro está montat casolanament. Una porteta á la vista de tot lo públich, comunica l' escenari ab la platea. Quan lo personatge secundari de un drama ha acabat la feyna avans de terminar l' espectacle 's trasmuda y surt per aquella porteta. Per aquella porteta hi passen las paneras de la roba y 'ls objectes de la guarda-ropia. De manera que 'ls espectadors de bona fé calificarían aquella obertura de porteta de las desilusions.

Un altre rasgo casulá. Lo representant de l' empresa, Sr. Dimas, autor de un bon número de obretas catalanas y bilingües molt aplaudidas, era

ademès músich y tocava la flauta en l' orquesta del mateix teatro.

A principis del any 1851 s' introduheix la costum de donarse ademès de las funcions de nit, funcions de tarde en los diumenjes y días festius. Consisteixen las funcions en un drama, un petit ball (*Las Manchegas, La Gallegada, El jaleo de Jerez, etc., etc.*) y per fi de festa una pessa, algunas vegadas catalana ó bilingüe. En Robreño, en Renart y Arús y 'l citat Dimas fan lo gasto: *Las astucias de Tiñeta; La Layeta de Sant Just, Una nit de Carnaval, En Manel y la Pauleta*, figuran tot sovint en los cartells y anuncis.

Entre 'ls actors que forman part de la companyia puch citar autènticament á D. Anton Baró, D. Francisco Dimas germá del representant de l' empresa, D. Joseph Salvany y D. Joseph Oliver. Ignoro si D. Andreu Cazorro que algun temps després y durant molts anys sigué lo galán obligat de l' *Odeon*, figurava ja llavors en la companyia.

Entre las obras novas que van posarse en 1851 se n' hi conta una de un escriptor de la terra: *El castillo de Santiago*, de D. Jaume Horta.

Ademès dels días festius, se donavan ja llavors algunas funcions entre senmana y en las vigílias y endemás de certas festas. L' *Odeon* casi no tenia competencia. A part dels balls de la Llotja y de la Patacada y de una que altra renyina de gossos en la Plasa de Toros, dintre del casco amurallat de Barcelona no hi havia altres teatros públichs que 'l *Principal* y 'l *Liceo*.

Extramuros existía 'l *Teatro nou* de Gracia, qual empresa 'ls días que donava funció, procurava conseguir de l' autoritat militar que no 's tanqués lo portal de Canaletas, fins mitja hora després de terminat l' espectacle, com aixís ho anunciava.

Durant l' any 1852, se regularisan los preus del teatro en días festius, tal com han subsistit fins avuy día; tarde, entrada 12 quartos; nit 2 ralets. Ademès se suprimeix lo ball. Las funcions consisteixen en un drama y una pessa.

Entre 'ls dramas, se representan los qu' en aquell temps tenían més crit, alguns originals y 'l més traduccions del francés.

Un dels que va alcansar més éxit es *Los perros del monte de San Bernardo*, que va repetir-se infinitat de vegadas. Tambè va ser mol admirat *El pacto del hambre*.

Entre las pessas catalanas ó bilingües representadas aquell any, podém citar *La casa de despesas* y *El pintadó y la criada*.

Un títol estrafalari: *La cruz de Santiago ó El árabe y el magnetismo*.

Lo magnetisme preocupava llavors, com ara preocupa l' hipnotisme, y eran molts los iniciats que s' hi guanyavan la vida, donant en los teatros funcions en que posavan en evidencia 'ls secrets de la doble vista.

Al *Odeon* van treballarhi en l' any 1852 dos artistes de aquest género: lo Sr. Gilardi (16 de juny) y 'l Sr. Aldo (14 de agost): lo primer executá, á mes de alguns jochs de prestigi, entre ells l' escamoteig de 4 individuos, la *suspensió etérea* de una persona; y 'l segon, que 's titulava *físico-hidráulico-romano*, realisá també la *suspensió etérea*, alguns exercicis de doble vista magnética y per fi de festa las ayguas de Versalles. Per aixó, sens dupte, havia adoptat lo títol de prestidigitador hidráulich.

A la Barceloneta s'inaugurà un teatro, rival y competidor del *Odeon*; pero visqué poch temps.

Y ara permétinme un paréntesis.

Clavé, una de las figuras més simpáticas del renaixement artístich catalá, tè que véure alguna cosa ab lo modest teatro del *Odeon*.

En la Sala de Sant Agustí, lo primitiu coro *La Fraternitat*, precursor del que més tart havia d'engalanarse ab lo títol de *Euterpe*, que avuy ostenta encare, realisà una festa, que fou justament admirada.

Al principi, los coristas de Clavé solían dedicarse unicament á donar serenatas á sas respectivas xicotas: en la sala del *Odeon* realisaren, pot dirse, 'l primer dels seus actes públichs, donant lo primer ball corejat, que per cert deixá admirats y contents á tots los que hi assistiren. Aquell ball fou un pas important en lo camí de gloria que havian de recorre Clavé y 'ls seus coristas.

¿Y qué dirán ara si 'ls participo que 'l mateix Clavé, en persona, havia trepitjat algunas vegadas las taulas del *Odeon*?

En las notas que tinch presas per aquest treball, hi trobo 'ls següents datos:

«Día 12 mars de 1853.—Funció á benefici dels Srs. Pruna, Huguet y Bigorria. Se posará en escena *el juguete lirico andalus*, música y vers de Clavé, titulat: *Paco Mandria*, desempenyat per l' autor y D. Felix Capellades, acompanyantlos en lo piano D. F. Altimira. A continuació lo preludi de *Una Zambra en Alfarache*, del mateix autor, desempenyat pèl Sr. Clavé y 'l cós de coros. En aquesta obra s' hi ha intercalat lo ball *La perla de Santúcar*, composició també del senyor Clavé.»

Un altre dato:

«Día 9 de abril de 1853.—Funció á benefici del actor D. Isidro Codina. Lo drama *Ricardo III*, finalisant ab lo juguete cómich lirich, lletra y música de Clavé: *¡Junto á su puerta!* desempenyat pèl mateix autor y D. Felix Capellades.»

«4 de setembre de 1853.—Clavé y 'l seu coro cantan en un intermedi del drama *El siglo y el claustro*.»

«9 de juny de 1855.—Funció á benefici de la companyia de granaders del tercer batalló de la Milicia Nacional: Introducció del juguete lirich *Una Zambra en Alfarache*, en que Clavé executa la part *Currillo*.»

Crech que 'ls lectors de LA ESQUELLA no deixaran de trobar curiosas las precedents efemérides.

Durant l' any 1853 se representan obras arregladas del francès per autors de la terra. En aquest cas se troban *El castillo del diablo* de Sué, acomodat á la escena espanyola pèl mecenut Víctor Balaguer, que ab lo pseudónim de *Julia*, escribia llavors almibaradas revistas de salons en lo *Diari de Barcelona*, y *¡Pobre Madre!* drama en 2 prólechs y cinch actes, arreglat á l' escena espanyola per D. Manuel Angelon.

Per aquell temps (setembre de 1853) s' obra 'l *Teatro del Circo barcelonès*, qu' en l' espay de 10 anys que va funcionar fins á l' época del seu incendi, sostingué una brillant campanya, que resistí impávit l' *Odeon*, qual teatro ja tenia 'l seu públich format.

Entre 'ls artistas que aquell any treballavan en lo teatro del carrer del Hospital, puch citar á D.ª Antonia Puig, dama jove, y als Sres. Sarriera, graciós, Baró, Codina, Huguet, Pruna y

Bigorria. Ja llavors s' anunciava que dirigia las funcions lo primer galan Sr. Cazorro.

Es lo Sr. Cazorro, una de las figuras més típi-cas de aquell teatro. Poch menos de 20 anys, ab alguna petita interrupció, se presenta com á primer actor en las taulas del *Odeon*, havent terminat fa poch temps la seva carrera artística, en l' escena de *Romea*. Avuy viu encare.

Per ferse aplaudir del públich durant tant llarch espay de temps, algunas qualitats havia de tenir, y en efecte no li faltavan. Treballador infatigable, pot dirse que sentia 'l melodrama y coneixia 'l seu públich. Estava amanerat; pero 'l seu amanerament encaixava molt bè ab lo género de obras que representava. Usava un registre de véu cavernosa, sepulcral y casi sempre trémola. Aquella manera de fer tremolar lo final dels periodos, que tal vegada havia estudiat de 'n Ceferino Guerra, durant algun temps fins va formar escola aquí á Barcelona.

A propósit de aquesta manera de dir, se conta una anécdota molt xistosa. Lo primer actor del *Odeon* no abandoná may per l' art dramátich la botiga de llauner que tenia en la Rambla de Santa Mónica.

Aná un día un noyet á comprarli un embut ab recado de la seva mare.

—¿Quán val? preguntá 'l noy.

—Sis rals, respongué en Cazorro, ab tó solemne.

—¿Cóm s' enten sis rals?... L' altre día vaig venirne á comprar un de igual, y no me 'n vaig fer més que cinch.

En Cazorro més solemne que may, y fent tremolar la véu, com si representès un drama de Bouchardy:

—Seriiiiia unaaa altraaa llauuunaa!...

Lo Sr. Cazorro tè una filla, D.ª Roseta, que ab gran inteligencia comensá la carrera escénica; pero al casarse 's retirá, privant al *Teatro catalá* de sas admirables condicions.

La senmana entrant continuarém.

P. DEL O.

UNA REVOLUCIÓ.

Lo telégrafo 'ns ho ha revelat ab lo seu espartós laconisme.

En una hisenda del Brasil s' ha descubert que 'ls micos poden desempenyar perfectament las funcions dels homes. Tan es aixís, que á horas d' ara ja hi ha una pila de micos que s' ocupan ab éxit en lo cultiu y treballat del cánem, sustituhint als homes ab molta ventatja.

D' aquesta feta, la dignitat y la importancia del género humá ha baixat un cent per cent.

Perque ja se sab; en aquestas cosas tot es comensar. Avuy los micos se reduheixen á manipular lo cánem y á torsar cordas. Demá anirán extenent lo círcul de las sevas aptituts, y acabarán per dedicarse á guiar tranvías y á governar nacions.

Lo perill, pues, es serio é imminent per tots los que portém calsas, y val la pena de que hi fixém la atenció.

N' hi haurá hagut molts que al enterarse de la noticia, s' haurán posat á riure ab tota la bona fe del món.

—¡Micos treballant!—haurán dit.—¡Deu ser curiós!—

¡Y tan curiós! Vejin si ho es, que si aixó resulta

veritat y 'ls micos se determinan á fer de homes, los homes no tindrem altre remey que posarnos á fer de micos.

¡Vejin si es bèn curiós!

Ab aquest assumpto es possible que passi lo mateix que passa ab certs malalts.

La enfermetat los atropella, lutzan contra las sèvas dolencias, acuden al metje. buscan remey, inventan especifichs, y en lo bó de las sèvas tentativas y quan més engolfats están escudriyant lo millor sistema curatiu, vè la mort, los pega un trastasso y s' acaba repentinament la funció.

Aixís mateix se troba avuy la qüestió social. Las classes treballadoras se queixan de la sèva afectiva situació y demanan remeys y reformes. Los socialistas, los individualistas, los anarquistas, los comunistas y tota aquesta colla de sabis que 's dedican á aquestos negocis, s' esforsan y 's tornan ximpls ideant sistemas, combinant plans, inventant sutilesas y sofismes y remouent lo cel y la terra per donar al pavorós problema una solució satisfactoria.

Los grans instruments del treball, la propietat colectiva, la liquidació social, l' abolicó de la propietat, la supressió de la moneda... tot va endoyna, tot bull dintre de aquest desconcert en que tothom se queixa y ningú vol transigir...

Pero tot de cop venen los micos, y, encarantse ab la humanitat, li fan una senya que vol dir, poch més ó menos:

—No hi ha necessitat de que 'ls homes se barallin: lo problema del treball y 'l capital queda resolt: los micos nos encarregarém de suplir als treballadors.—

¿Es ó no es serio aixó? ¿Pot ó no pot portar conseqüèncias?

Pels esperits superficials, la cosa no tèn cap importancia.

—Si la ruína del género humá—diuhen—nos ha de venir pel cantó dels micos, ja podém dormir tranquils.—

Sí, que vajan dormint; jo 'ls ho dirán de missas. ¡Sembla mentida que ab tants xascos que s' han emportat y tantas llissons que han rebut encara no escarmentin!

Aquestos que prenen á broma la invasió dels micos, son los mateixos que 's reyan de la primera locomotora, creyent que no podria donar bons resultats; son los que tractavan de ximpls als que van introduhir lo gas en l' alumbrat públich; son, en fi, 'ls que asseguravan que la exposició del Parque no 's realisaría.

Y las locomotoras continúan corrent, y 'l gas continúa brillant y la exposició del Parque... continúa del mateix modo.

Tot lo nou tèn enemichs; aixó ja es cosa sapiguda. L' home sempre s' inclina á creure lo que á n' ell li convè y á duptar de lo que pot perjudicarlo.

Per xó avuy se riu dels micos y pren á broma la revolució que amenassan introduhir en l' ordre social y económich.

¡Que riguin, que riguin!

L' historia registra y nosaltres hi llegim encara ab espant, la terrible invasió dels bárbaros del Nort.

¡Quí sab si las generacions futuras hi haurán de llegir ab espant parecut la ressenya de la invasió dels micos del Brasil!

Lo que més m' impressiona d' aquesta desagradable novetat es l' encadenament que d' ella pot originarse.

Es veritat que 'ls micos no s' han dedicat fins ara á altra cosa que al cuidado y trasformació del cánem; pero ¿y demá?

¿Quí 'ns diu—com ja hi fet notar al principi—que aquestos inteligents animals de progrés en progrés y d' adelanto en adelanto, no acabarán per apoderarse de la direcció de las nacions y del govern dels estats?

Me dirán que l' home no ho consentirà may y que es difícil que 'l mico arribi á posarse al nivell del home.

¿Per qué? ¿No diu Darwin que l' home procedeix del mico? ¿Per qué, donchs, los micos no poden ascendir á homes, tornant en cambi 'l género humá á ser lo que era antiguament?

Ho dich de bona fe: crech que estém abocats á una gran revolució, de la qual es molt probable que 'n sortim ab un pam de nas y un carro al darrera.

La inteligencia dels micos no pot posarse en dupte: ab la mateixa destresa ab que cuydan y treballan lo cánem, cultivarán la terra, fabricarán fideus, teixirán telas, administrarán interesos y farán anar la societat pel bon camí.

Per lo tant si la noticia 's confirma y la inge-rencia dels micos en tot lo que avuy está confiat als homes se realisa ..

ja ho tinch pensat,
compraré un mico
bèn ensenyat...

Y li faré escriure articles per LA ESQUELLA.

A. MARCH.

LO COMPTE DEL PARDALOT.

¿Qué li passa? ¿qué li passa
al Compte del Pardalot
que son rostre avants alegre
está palit y plorós?

¿Qué li passa? ¿qué li passa
que sembla que parli sol,
y fondos sospirs exhala
que li arriban fins al cor?

¿Qué li passa? ¿qué li passa,
que 's troba tot neguitós,
y p' l castell se passeja
tot tirant malediccions?

¿Qué li passa? ¿qué li passa,
que al damunt d' un paper groch
sembla qu' escrigui una carta
deixant veure molts gurgots?

¿Qué li passa? ¿qué li passa,
que arrencant en amarch plor
lo seu punyal desenvayna
pera donarse la mort?

Oh, lo que li passa al Compte
no deixa de ser xistós

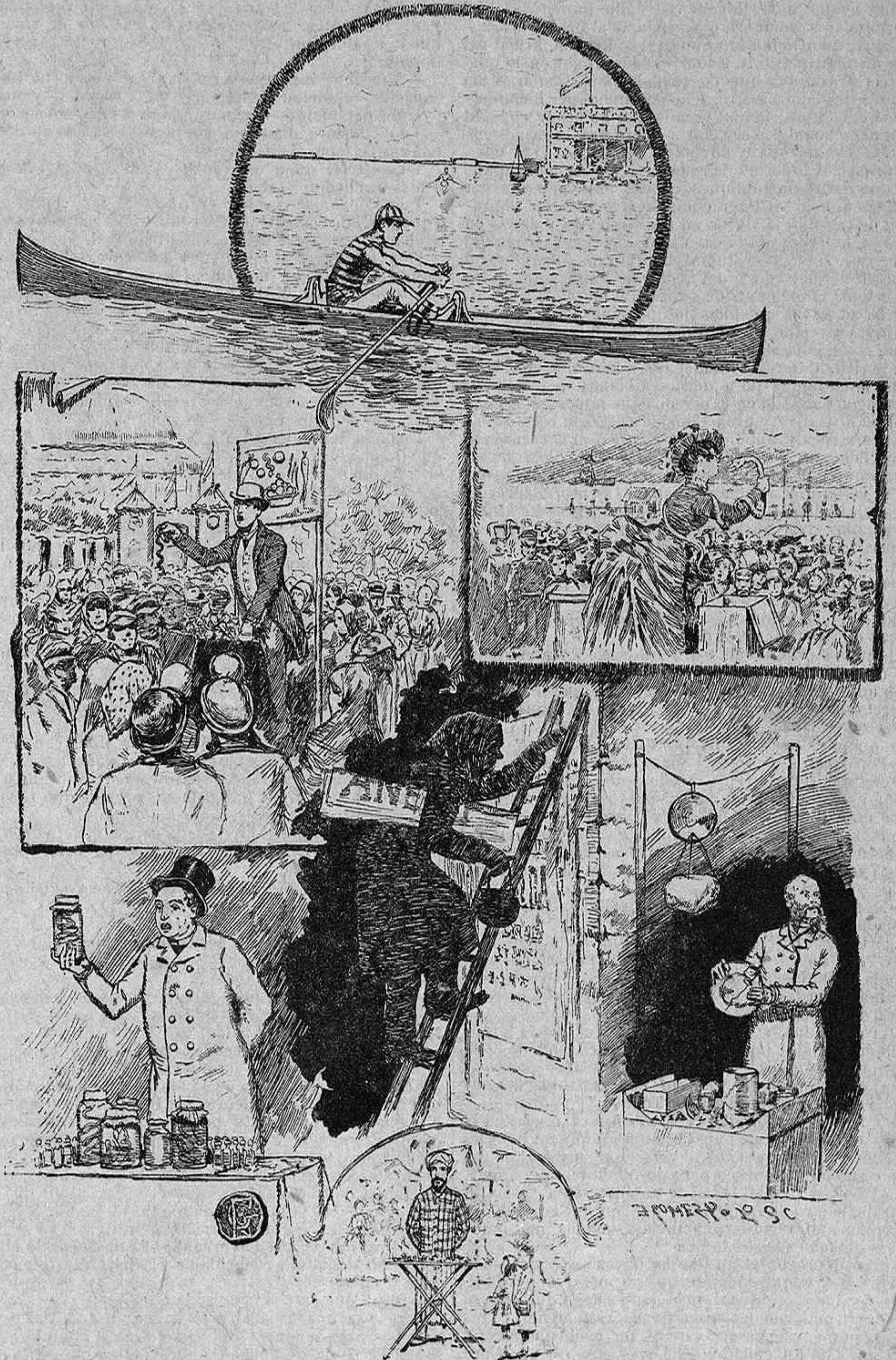
Aquest demati ha sortit
del castell per doná un vol
y ha vist una pajeseta
més maca qu' un pom de flors.

Ell ha quedat prendat d' ella,
li ha declarat son amor;
pero ella ab cruel despreci
li ha propinat un pebrot.

SABATERET DEL POBLE SECH.

ESCENAS BARCELONINAS.

(Dibuix de F. Gomez Soler.)

Los vehins de Barcelona
que no tingan res que fer,
passan la vida distreta
sense ofendre gens á Dèu.

Veuen jochs de mans, regatas,
sabis que venen secrets,
moros, fabricants de polvos
y oradoras de carrer.

Recullen deu mil prospectes,
lle eixen deu mil papers,
y se'n tornan á caseta
sense gastar cap diner.

MES SOBRE EL SASTRE RENECH.

Senyor director de l' ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Molt senyor mèu: Havent vist en lo número 441 del seu popular senmanari, corresponent al dia 23 del passat juny, un article titulat LO SASTRE RENECH, firmat pel mèu distingit paisà D. Eduart Toda, article en lo qual apenas si està més que bosquejada la particularíssima fesomia del famós sastre, y no certament per incompetencia del autor, sinó tal vegada per no haver conegut prou al personatge biografat y haver pres informes entre 'l jovent del dia y no entre homes de certa edat, me prenc la llibertat de remètrerli los següents apuntes, que desitjaría publicués, no ab l' ánimo de esmenar la plana al mèu distingit compatrici, sinó ab lo sá propòsit de restablir la veritat en alguns detalls y deixar en lo possible rellevada la singularíssima figura d' aquell home que, si hagués estudiat, hauría sens duple figurat al nivell de Quevedo y del Rector de Vallfogona, ab los quals tenia grans punts de semblansa moral.

S' ha observat que totas las personas, fins las més guapas, presentan en sa fesomia algun rasgo que recorda la cara de algun animal. Caras hi ha que recordan al lleó, al tigre, al bou, al ase, á la ovella, etc., etc., observantse també que aqueixa semblansa va per lo general acompanyada en la persona que la posseheix de la qualitat distintiva y propia del animal á qui recorda.

La cara seca y angulosa del *Sastre Renech* recordava entre 'ls homes á Voltaire y entre 'ls animals á la guineu, sent com aquell home descregut, y en una paraula, voltería; y com aqueix animal astut y lladregot.

Y dich lladregot y no lladre, perque 'l *Sastre Renech* era incapàs de realisar cap robo d' importancia; pero no perdonava ocasió per' apoderarse del mocador, petaca, ulleras, bossa, en fi, de qualsevol cosa per insignificant que fos, de qualsevol dels seus propis companys. Si no se 'n adonavan embutxacava l' objecte robat; si 'l sorprendian, acudia á algun dels seus xistes dihent que ho feya per broma.

En quan á pronunciar xistes era verdaderament felis; ab la notable particularitat de que no 'ls repetía may.

Un any, per la vigilia de Nadal, que per cert feya un fret que pelava, entrá en un café ab las mans al detrás y sense capa.

—¿Ahont vas, sastre, ab aqueix fret sense capa?

—Porto capó.—contestá 'l *Sastre Renech*, ensenyantne un que 'n portava y venia de comprar.

Qui escriu aquests apuntes estava una nit contemplant un ball desde 'l tablado de l' orquesta. La trompa que tocava 'l *Sastre Renech*, teníala á cau d' orella amoninantme ab lo seu continuat y poch agradable *tu, tu, tu*.

—¿Y fent aixó no més tota la nit, guanyéu un duro?—li vaig preguntar.

—Menos un vintidós,—me respongué 'l sastre, y efectivament, no guanyava més que dinou rals.

La sastreria de davant la porta major de la iglesia de Sant Pere, no era propietat del nostre personatge, com sembla deduhirse de las paraulas del senyor Toda, sinó de un altre sastre dit lo *Sastre Nan*, á qual botiga concorria diariament lo *Sastre Renech*.

Lo *Nan* era també molt trempat; pero al mateix temps tenia de formal y honrat lo que 'l *Renech* tenia de poch escrupulós. Aqueix *Sastre Nan* fou un altre acompanyant en lo combregar, cantant en companyia del *Renech* la cansó que cita 'l senyor Toda.

Diu aquest senyor que 'l *Sastre Renech* may tingué fills, y está equivocat, puig ne tenia un que tot Reus ha conegut y crech qu' encara viu, y que per cert en res s' ha semblat may al seu pare, ja que tot lo qu' aqueix, ¡Dèu l' haja perdonat! tenia de tunante, tenia 'l seu fill de treballador y home de bè; y per cert qu' aquesta circumstancia 'm recorda una de las sortidas més ingeniosas del famós *Sastre Renech*.

Haventli preguntat un dia las noyas sastresses de la botiga del *Nan* que cóm era que no més tenia un fill, sens vacilar y esquivant una contestació que pogués ofendre 'l pudor de las preguntonas, respongué:

—Quan me vaig casar, vam fer un pacte ab la dona de tindre un fill cada hù. Ella 'n va tindre un; y ara espera 'l mèu, pera tenirne un altre

Lo fet del contraaix plé de monjetas es' exacte; pero

no ho es que 'l *Sastre Renech* no fos rebut en cap part, pues si bé es cert que ningú se 'n fiava per lo lladre que era, tothom lo volia prop pera divertir-se ab las sevas xistosas ocurrencias

Lo dia de la festa major de las Borjas dinavan tots los músichs en casa de l' arcalde. Lo dinar fou espléndit y molt alabats per los convidats la varietat de vins ab que l' arcalde, que era 'l més rich de la vila, los havia obsequiat.

—Aquestos vins ray—digué l' arcalde,—un ne finch capàs de ressucitar á un mort, pero,—anyadí—com lo *jerezano* del quènto,—lo guardo pera las grans ocasions.

—Jo 'l tastaré, digué en veu baixa 'l *Renech* als companys que tenia al costat.

Y en efecte, quan estavan als postres fingí 'l *Renech* que li agafava un treball.

Tant consumat cómich era, tant al viu representá aquell pas de comedia, que hasta 'ls seus companys van acabar per creurer que l' accident era real.

Fregas, vinagre al nas, aygua á la cara, tot lo qu' en aqueixos cassos se acostuma, 's feu pera retornar al *Sastre Renech*; tot inútil. L' home permaneixia inmóvil, estirat, trayent brumera per la boca y sense donar més senyals de vida qu' una respiració sumament débil.

De prompte un dels músichs digué al arcalde que tal vegada ab aquell ví que havia dit que retornaria á un mort, se sortiria del pas.

—Teniu rahó—exclamá l' arcalde;—que baixin al seller y que 'n pujin un got.

Torná la minyona ab lo ví, y apenas sentí 'l *Renech* que li aplicavan als llabis, s' incorporá y agafant lo got se 'l begué d' un trago, exclamant ab sorna:

—Ja li tastat; tenia rahó 'l senyó arcalde; es cosa superba.

A més de lladre y embustero, tenia encara un altre defecte 'l *Sastre Renech*, era més dropo que la mandra. En tota part l' hauriau trobat menos á casa seva: á la botiga del *Sastre Nan*, per carrers y plassas, al café, al teatro: aixís que no es extrany que 's trobés sempre ahont succehia algun fet notable, sortint ab algun estaribot dels seus

Un dia, cap al tart, estava la Plassa de la Constitució de Reus plena de gent de gom á gom, y al balcó de la Casa Comunal l' arcalde primer fent lo programa de las festas que devían celebrarse l' endemá, no recordo ja ab quin motiu.

—*Mañana, al amanecer...* deya l' arcalde, callant de prompte com si hagués perdut lo fil.—*Mañana, al amanecer...* y pará altra vegada, sentintse acte continuo una veu xillona procurant imitar la del arcalde que repetí:

—*Mañana, al amanecer, cantarán los gallos.*
Era 'l *Sastre Renech*. La riallada del públich fou estrepitosa y general, retirantse l' arcalde del balcó tot sofocat.

Un altre dia, á la porta del teatro, ocorregué no sé quin incident que reuní molta gent.

L' arcalde, que llavors ho era un senyor que de motiu li deyan *Poco pan* y s' hi enfadava molt, maná á la gent que 's retirés dihent:

—Vaja, cadaseu á casa sua.
—Donchs jo visch aquí y tot, que *por mucho pan nunca hay mal año*, digué 'l *Sastre Renech*, com antítesis de *Poco pan*, motiu de l' arcalde.

Una de las últimas vegadas que á Reus hi ha hagut milicia Nacional, fou en los anys 54 á 56.

Era comandant de un dels batallons lo célebre Martell, qu' era al mateix temps arcalde primer Com en dita época no hi havia ja per la milicia l' entusiasme d' altres temps, las faltas d' asistencia á las formacions eran moltas; y com además de las causas ditas, com ja he dit, lo *Sastre Renech* era dropo á tot serho, y més tractantse de traballs no remuærats, no cal dir qu' ell sol cometia més faltas qu' una pilota.

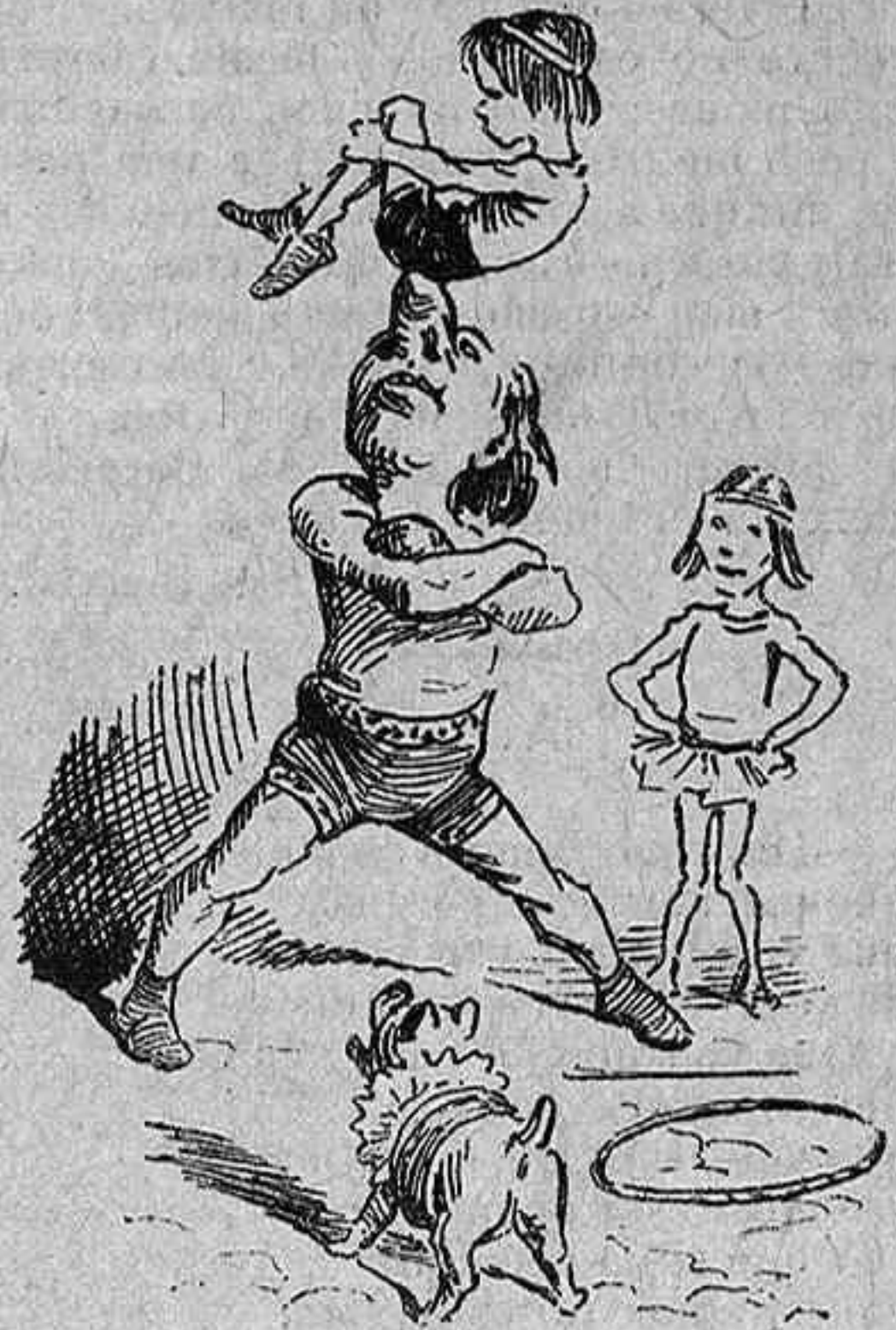
Un dia se li presentá 'l furriel dihentli:
—Mira, *Renech*: per haver faltat á la formació, lo Martell t' ha donat una guardia de cástich. A lo que contestá 'l sastre:

—Dígali que gracias: que se la quedi.
Fora cosa de may acabar si hagués de citar las ocurrencias y las agudesas del *Sastre Renech*, y també com lo senyor Toda renunció á aquesta tasca que seria interminable y ocuparía més d' un número de l' ESQUELLA.

GÉNERO D' ISTIU.

Aquí artistes ambulants
que cultivan la *música*,
y atormentan als vehins
desgraciant la *Pobre chica!*

Allí pares de familia
que ab son esforços colossal
son l' admiració del públich
y viuen bastant com cal.

Contaré solsament un altre fet que demostra l' esperit d' observació del nostre personatge y l' agudesa del seu ingeni.

Contemplavan un dia varias personas un magnífich Sant Sebastiá, obra mestra de pintura qu' era l' admiració de tothom.

Tot eran alabansas pe 'l pintor, quan intervingué 'l famós *Renech*, sent, com sempre, una nota discordant.

—No está mal—digué,—pero hi trobo una gran falta.

—Oh! tú en tot trobas péls—exclamá un dels concurrents.

—Menos sota l' aixella del Sant: y vet' aquí la falta que li trobo,—digué 'l *Sastre Renech*.

UN REUSENSE.

DESDE 'L CAMP.

Torre-blanca 20 juliol de 1887.

Estimat amich: No pots figurarte lo que 'm diverteixo en aquest poble. Fa quatre días que hi soch y lo menos, lo menos hi fós deu lliuras de greix. Ja veus tú que aixó no pot ser més higiènic y saludable.

Será *cursi* y passat de moda parlarte de las especialíssimas comoditats que aquí 's disfrutan... Los mosquits, los brams dels burros, las serenatas de las ocas, los lladruchs dels gossos... Tot aixó son petites molestias que no 'm poden venir de nou, porque ja se sab; quí no vulgui pols que no vaji á l' era, ó més bèn dit, qui no vulgui animals que no vaji al camp.

Menjém molt bé y sobre tot á bon' hora. Figúrat tú que per comprar una tersa de carn s' han de fer tres horas de camí: cada dia á las quatre de la matinada surt un mosso per anarla á buscar y l' una vegada torna á las vuyt y l' altra á las deu. Lo pitjor es quan torna sense carn, lo qual succeheix bastant sovint.

Respecte á vi, diuen que en aquesta terra se 'n cull de molt bó; pero sembla que varen passar uns francesos que 'l pagavan á bon preu, y 'ls pajesos van tenir per convenient véndresse'l. De manera que ara 'ns bevém una especie de such de color de vi, que no te res que envejar al que 's ven en las tabernas de Barcelona. L' amo de la casa hont jo visch m' aconsola assegurantme que altrás vegadas n' han begut de pitjor...

M' hi fet amich, ó més exacte, s' han fet amichs meus lo rector del poble, l' arcalde y 'l metje. Lo més ilustrat de tots es aquest últim; pero no 't figuris que sigui cap eminencia. Ahir vespre m' assegurava que 'l cólera era un cástich de Déu y que no 's podrá curar més que ab pregarias y aygua beneyta. Després va empenyarse en demostrarme que 'ls llamps son una pedra de foch y que 'ls para-rayos no serveixen de res.

Calcula ab aixó quín será 'l nivell intelectual dels habitants d' aquest poble.

Del rector no cal parlarne; es un rector com tots los demès: panxut, vermell, ignorant y avaro. Predica ab una calma aterradora y diu unas cosas que fan escruixir. L' altre dia va dir desde la trona que Adán era *flamasón* y que per xó Déu va tréure'l del Paradís.

L' arcalde es un verdader arcalde rural. Está cregut de que ell representa al rey y que ab tot motiu pot fer lo que li donga la gana. ¡Y devegadas li dona la gana de fer unas barbaritats! Quan está de mal humor suspén los balls que 'l jovent de la localitat organisa, y 'ls días que está de gresca 's pot dir que fa ballar á la gent per forsa...

Per més que t' imaginis una conversació insulsa, no arribarás may á formarte una idea dels enrahonaments que se senten per aquest poble. Tots versan sobre 'l mateixos assumptos. Que l' hereu Blanch ha comprat l' hisenda del Menut;

que la xica de cal Gomis se casa després del bremar ab lo noy del manascal; que 'l gran del Mollívell es á Cervera á comprar un matxo...

Jo procuro no escoltarlos y ferme cárrech de que sento ploure; pero no puch conseguirho y poch á poch me trobo dominat per una pesadès horrible, fins que acabo per enredarme ab la sèva conversa y posarme á parlar de matxos, com ells.

Per ara 'l mèu estat no es completament desesperat; pero si continuó aixís ja t' ho escriurè y 'm farás lo favor d' enviarme una pistola.

Adèu, procura no moure't de Barcelona y compadeix sincerament al teu amich

MATÍAS BONAFÉ.

A.....

—Dius que 't mors de melengia, que pateixes d' anyoransa, que vols tenir la esperansa de veure 't mèva algún dia.

Que vols que jo 't donga amor pur com gotas de rosada; que vols, sent per mí estimada, ser mestressa de mon cor.

Y que si no pots tenir aquest amor qu' es ta vida, te morirás desseguida y t' agradará morir!—

Ja veurás, reflexioném y pensemho tot ab pausa. Estudiém aquesta causa antes que cap pas doném.

¿Dius que si no 't donch mon cor t' obran un clot al fossar? Donchs, noya, no 't vull aymar y encara 't faig un favor.

Y no prénguis ab excés que 't diga cap coss rara. Es favor, puig si 't mors ara no hi haurás de pensar més.

J. PUIG CASSANYAS. (*Sir Byron.*)

LIRICH.

La companyia Tomba continua ab bon éxit la campanya comensada en lo *Teatro lirich*, posant en evidencia una vegada més que ab bonas companyias fins los teatros més apartats son aprop.

Després de *Le Campana di Corneville* y *La Mascota*, ha posat *Rafael y la Fornarina* de Maggi y *Satanello* de Varney.

La primera revela de una hora lluny qu' es obra de un autor italiá. No t'è de molt aquella gracia, aquella frescura, ni aquella originalitat que distingeix á las obras de Lecocq, Offenbach, Suppé y altres autors del género, á pesar de lo qual hi ha algunas pessas de bon estil, que donan ocasió de lluhirse als cantants que las executan.

Entre aquests se distingiren las Sras. Gattini y Vergani y 'ls Srs. Bianchi, Milzi y Marchetti. Lo públich demaná ab insistencia la repetició de algunas pessas y sortí del teatro complascut del conjunt, aixís com de la hermosura de las decoracions y 'ls trajes ab que l' obra ha sigut posada.

Satanello ha obtingut també un éxit complert

semblant al que havia obtingut ja l' estiu passat.

Executada ab molt ajust, vestida ab elegancia y hermosament decorada, lo públich feu també repetir algunas pessas y tributá aplausos numerosos als excelents artistas que l' executaren.

Segons tinch entés dintre de poch temps la companyia Tomba se trasladará al *Teatro espanyol*, ahont li esperan aplausos y profit.

ESPANYOL.

A *macha martillo*, l' última producció de 'n Soler (Pitarra) estrenada per la companyia del *Espanyol*, es una comedieta que al igual que la *Casa de campo* y otras, obliga á la dama que s' encarrega del paper de protagonista á representar quatre papers distints.

De trama senzilla, la falta de interés está compensada per l' esmero de la versificació y lo triat del llenguatge.

L' autor fou cridat á las taulas al final de la representació.

Després del benefici de la *Tenorio*, los principals actors de la companyia Mario s' han dedicat á fer brometa, que no altra cosa sembla que 's proposin quan ballan *La Pavana* y executan *Las mujeres que matan*, y quan en Rosell y la Llamadrid imitan á la parella liliputiense que l' hivern passat s' ensenyava en la barraca de la Plassa de Catalunya.

Verdaderas ignocentadas, lo públich se las prende bon grat y més val aixís.

Una frasse de un assíduo concurrent al teatro:

—A mí m' agradan mes aquest artistas quan fan aquestas cosas, que quan representan comedias.

Resposta mèva:

—A mí també, porque aquestas cosas están més al seu alcans.

TIVOLI.

No es certament *La guerra alegre* un' obra de aquellas que causan impressió y deixan al espectador lo desitj de véurelas un' altra vegada.

Apart d' alguns números acceptables, y no més que acceptables, la música es sumament frívola y extranya. Lo final del segon acte 's fa repetir y s' aplaudeix tal vegada per la sèva mateixa extranyesa.

En quan á la lletra... *non raggionar di lor* [Especialment la dels trossos cantats, sembla feta á cops de destrál.

Lo públich se queda completament á las foscas del com y 'l perquè succeheix tot lo que succeheix, y á pesar dels visibles esforços dels simpáticos artistas que desempenyan *La guerra alegre*, no consegueix entendre sinó una cosa: que l' obra en qüestió es notablement fluixa.

En cambi la afortunada *Gran-via* logra cada vespre millor éxit y obté més unánims aplausos. La senyora Montañés hi está inimitable en lo paper de *Menegilda*, los demás se portan com uns homes.. ó com unas donas, segons lo sexo, la empresa hi guanya la mar de diners, y...

y punto final.

NOVEDATS.

Sis representacions s' han donat de *Los dos fanatismos*.

Sembla que 'l fanatisme dels que ab tant calor van rebre l' obra d' Echegaray no ha pogut arribar mes enllá de la mitja dotzena de representacions.

Aixó tenen las entradas de caball siciliá.

Y es que una colecció de frases més ó menos

LA NOSTRA GENT. (*Dibuix de Mariano Foix.*)

Mariano Foix
1882

—¿Que no me la veus, Tófol, la llaunera del davant de casa?

—Si, dona, si; es lo que jo 't dich sempre: tothom vol treure més al sol que no hi ha a l' ombra.

brillants no constitueixen un drama. Unicament la novetat del argument, la bona pintura dels caràcters y l' emoció propia de las gran situacions escénicas, asseguran los éxits veraders.

Ultimament s' han reproduhit la bonica comedia de Rodríguez Rubí *L' escala de la vida* y la segona part del *Zapatero y el rey* de Zorrilla, que per cert desmenteix aquell conegut aforisme castellà *Nunca segundas partes fueron buenas*, ja que aquesta es molt superior á la primera part del mateix drama.

Tant en en Vico com en Calvo van alcansar grans aplausos en aquesta producció eminentment romántica.

ELDORADO.

Tancat tota la senmana, aprofitá la festa del diumenje la companyia de sarsuela del Srs. Prats y Moragas, que representá *Marina* y *El lucero del alba*, á la tarde y *La tempestad* al vespre, veyentse totas duas funcions bastant concorregudas.

CIRCO EQUESTRE.

Senmana de debuts.

Primer: l' equilibrista Palmer, que treballa ab molt aplom á péu y á caball, presentant exercicis enterament nous.

Segon: los gimnastas Martinetti qu' executan treballs molt arriscats ab gran destresa y seguretat.

Tercer: una de las novetats més llamativas de las moltas que proporciona als seus parroquians l' intelligent empresari Sr. Alegria.

Nos referim al domador Mr. Sam Lockart que presenta la friolera de sis elefants amaestrats, quals animals executan exercicis portentosos.

No han vist may obediencia com la que aquelles sis bestiassas prestan á la véu del seu amo. Evolucionan com soldats vells, forman vistosos grupos y treballan com veraders artistes que tenen conciencia de la seva missió.

Es un espectacle que seduheix y distréu, y que sens dupte proporcionarà molt grans entradas.

TOROS.

Ja se 'n prepara un' altra.

¿Lo Sr. Piera deixar que termini 'l més de juliol sense una corrida? Cá barret.

La qu' está en posta 's donará 'l diumenje, dia 31 del corrent

Espasas: Mazzantidi y Centeno: aquest últim nou á Barcelona.

Toros: Lisazos. ¿Se recordan de aquells animals que van donar tant joch en la corrida penúltima? Donchs los del dia 31 son germons d' ells. Lo Sr. Piera, si volen, los ensenyará la fe de bautisme.

N. N. N.

LLIBRES.

EL CONSULTOR MÉTRICO-DECIMAL, per D. Joseph Pons y Sans.—Avuy que—com diu atinadament l' autor en lo prólech—lo sistema decimal ha adquirit un caracter legal definitiu, lo seu coneixement es indispensable á totas las classes de la societat.

Las excelencias d' aquest sistema son tan grans, las sevas ventatjas tan palpables, que únicament se pot atribuir á ignorancia la resistencia que avuy s' oposa encara á la seva adopció.

Per desvaneix aquesta extranya y perjudicial oposició, res tan apropiat com l' obra de que 'ns ocupém. Lo senyor Pons ab lo seu *Consultor*, ha prestat un verader servey á la causa del progrés, facilitant la propaganda y la comprensió del sistema decimal y posant en evidencia sas utilitats prácticas á las classes menos ilustradas.

L' autor comensa per fer una rápida, pero claríssima, exposició del sistema y dels principis sobre que descansa, pera demostrar després ab quanta facilitat poden resoldres una pila de problemas d' aplicació casi diaria.

Luego, en *taulas* admirablement disposadas, dona totas las equivalencias entre las midas y pesos antichs y 'ls del nou sistema, sense olvidar-se res, y ab una claretat que en assumptos de números facilita molt la comprensió als que no están acostumats á manejarlos.

Partint d' aquestas equivalencias, lo senyor Pons y Sans ha calculat també las que hi há entre 'ls preus de tota classe de articles, segons lo sistema antich y 'l métrich decimal, de manera que ab molta senzillés l' home menos versat en contabilitat, gracias á aquestas *taulas*, pot averiguar exactament lo que val ara una cosa sapiguent lo que valia avants.

Finalment, l' obra acaba ab uns quadros molt complets d' equivalencias y reduccions de tota classe de monedas antiguas—sense olvidar-se 'ls sous ni 'ls diners—á las del vigent sistema monetari de pessetas y céntims.

El Consultor métrico-decimal es—si se 'ns permet la frasse—un' obra de primera necessitat, útil á tothom é indispensable per molts.

Als que coneixen y dominan perfectament lo sistema decimal, los pot servir d' auxiliar per moltas operacions que ab las *taulas* d' aquest llibre quedan reduhidas á una senzilla suma. Y als que encara no 'l coneixen, los dona l' assumpto tan clar y net, que ab poch esforços poden comprendre lo que d' altre modo no arribarian á entendre sinó á copia de molta paciència.

Lo senyor Pons y Sans pot alabarse d' haver fet al mateix temps una bona obra y una obra bona, y creyém que 'l públich sabrá premiar la seva laboriositat.

CORAZÓN DE PIEDRA —Novela de Gustavo Aymard.—¿Quí no ha sentit parlar alguna vegada de las obras del célebre novelista francés que tant popular s' ha fet en tots los paissos d' Europa y América? Son novelas las sevas en que l' interés de lo marvellós se uneix sempre á lo agradable é instructiu.

Al número de las més populars pertany *Corazón de piedra*, la qual esmeradament traduhida, notablement impresa en una forma elegant y cómoda, ha donat á llum l' editor Sr. Tasso, augmentant ab ella sa numerosa biblioteca de llibres de á pesseta 'l tomo.

Corazón de piedra 's recomana per si sol á tots los amants dels llibres bons y baratos.

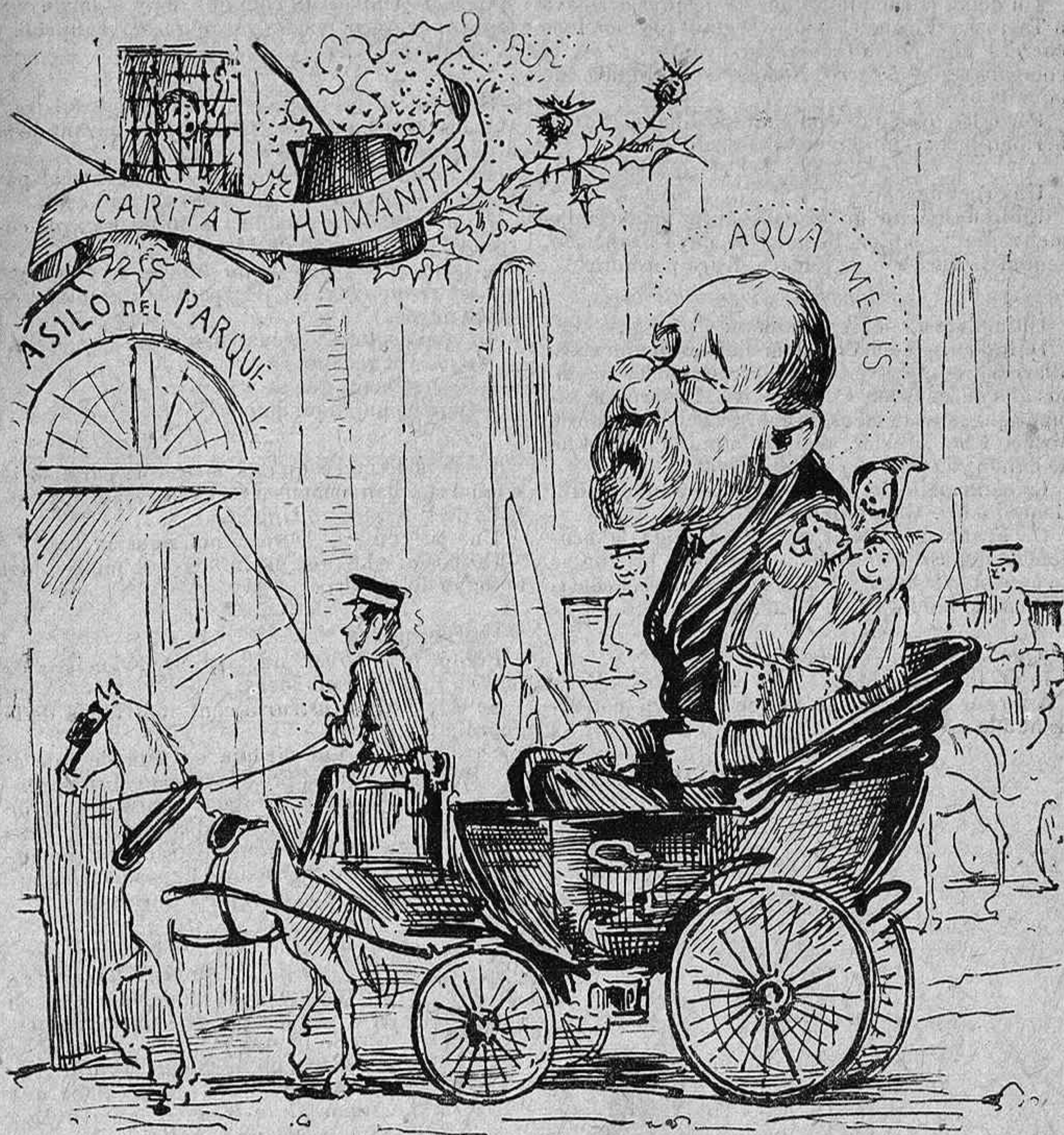
RATA SABIA.

¿LO CONEIXEN?

SONET.

¡Oh, tú, primera pedra, farolero,
pavo real, edil, clepsa lluhenta,
grrran home, rabassut, panxa contenta,
advocat sense plets, papa dinero!

L' ASSILO DEL PARQUE.

Molts frares, molta bondat
y molta virtut cristiana;
pero 'ls qu' están allí dins
diuhen que 's moren de gana.

¡Oh, tú, guarda-passeys, bunyolero,
politich besa... mans, recó d' absenta,
grrran gastadó, Grrran Capitán ab cuenta,
criadero d' inglesos, pastelero!

¡Oh, dipòsit d' encens, pou de frescura,
grrran fabricant de gabias, patillassas,
orador de cal ample home sesudo,
cap d' olla, bot inflat, caricatura!

¡Oh, cerimonia, Deu dels galiassas,
Benemerit... etcétra... ¡¡¡jo 't saludo!!!

NOY DE LA MARE.

L' últim dissapte la companyia del *Teatro Romea*, procedent de Sabadell, entrá á Tarrassa á quarts de set del vespre, á fi de representar en aquell *Teatro Principal* lo drama de 'n Soler (Pitarra) *Batalla de Reynas*.

En tots los carrers hi havia gran animació, en casi tots los balcones domassos y cobre-llits, de manera que pocas companyias han sigut objecte

allà ni en cap més població de una demostració de afecte tant aparatosa.

Un detall curiós: mitja horeta després arribava a Tarrassa 'l bisbe Catalá, y seguint los mateixos carrers que havia recorregut avants qu' ell la companyia del *Teatro Romea*, s' aprofitava de aquella ovació.

Pero las ovacions son com los dinars: los que arriban tart a taula, menjan rescalfat.

Una rectificació:

En lo últim cap de brot posarem inadvertidament que 'l pintor Rosales se deya Francisco, sent aixís que 's deya Eduart. Y ara perdonin.

Ultima sessió del Ajuntament:

D. Ignaci:—Voldria que 'm diguessen una cosa: al arribar aquí he vist que pujavan mobles als pisos alts de las Casas Consistorials. Després he sapigut qu' estavan plens de guardias-civils. ¿Sabria dirme 'l Sr. Arcalde, perque la municipalitat ha de donar *guarida* a la guardia-civil?

La campaneta de D. Francisco:—Gananinch... Gananinch... Gananinch...

D. Francisco:—Molt m' estranyo de la prudencia del Sr. Fontrodona que fassa preguntas de aquesta classe, a las quals *cert ordre de consideracions*, me impideix contestar.

¿Qué será? ¿Qué no será?

Jo m' hi quedat blau.

A no ser que siga cert lo que deya un concurrent a la sessió:

AYGUAS DE BARCELONA.

Si acás volen peix ben fresch prenen una ampolla vuyda, se'n van a la font a omplirla... ¡y allí 'l tenen que belluga!

—Ja veuran: densá que l' Ajuntament ha cobrat los dos millions del govern destinats a l' Exposició Universal, com que may s' havia vist tants quartos. tè por de que algú no 'ls hi robi y 's rodeja de civils.

Sembla que las oficinas de Correos serán trasladadas a la Ronda de Sant Antoni, devant de la desembocadura del carrer de Ponent.

En materia de proporcionar comoditats al públich, lo govern se queda sempre a mitj camí.

Lo natural sería establir l' administració de correus dalt del castell de Montjuich.

—Home, diria més de un infelís: de una carta qu' he rebut avuy, ha desaparecut un bitllet de cinch duros.

Y l' empleat de correus, diria:

—¿Qué vol reclamar?

—Naturalment que sí.

—Donchs puji aquí dalt.

Després de no sè quants mesos de paralisació completa, han comensat en gran escala los treballs de l' Exposició Universal

Una pregunta:—¿Durará molt aquesta fuga?

Resposta:—Lo que durin los dos milions del anticipo del govern.

Una gran idea.

Perque aixó no pot negarse, D. Francisco de tant en tant tè grans ideas.

Se tracta d' *enllustrar* a cent individuos de la guardia municipal.

Vull dir que 's tracta de que d' aquí al próxim mes de abril aprenguin la llengua francesa a fi de qu' estigan en disposició de ferse entendre dels estrangers que durant la próxima Exposició Universal pogan venir a Barcelona.

Tot aixó está mol bè.

Pero don Francisco, arcalde de Barcelona, hauria de anar a estudi en companyia dels cent municipals, ja que segons noticias, de francès, no 'n sab un borrall.

A lo menos hi sentit contar que quan un extranger visita a Don Francisco no se sab treure las paraulas de la boca, y 's contenta fentli grans reverencias.

Per lo demés ja planyo als pobres municipals de la classe de francès.

Si la major part d' ells ab tants anys de residir a Barcelona, no han arribat a dominar lo catalá ¿cóm volen qu' en pochi mesos, dobleguin una llengua, plena de finesas y dificultats, qu' exigeix una gran práctica?

Fins ara existian municipals bilingües.

Ara n' hi haurá de trilingües.

—«Lo primero es lo primero. Voy a ver como se dice en francés *guardia municipal*, deya un dels designats per aprendre aquell idioma.

Y obrint la *Guta de la Conversació*, llegeix lo següent:

Guardia municipal: *Sergent de ville.*

Lo municipal, plé de alegria, dirigintse á la seva dona:

—Pauleta, mira, si nos apliquém y hacemos bondad, nos ascendirán á *sarchentos*.

Post scriptum.

A las *Malaquenyas* del número passat, podia afegirhi la següent qu' es per cert una de las més xocants:

«Hi havia dos joves en lo barri de la Trinitat, á punt de contreure matrimoni.

Tot estava llest: los nuvis, los padrins y l'acompanyament s' havían reunit per dirigirse á la iglesia.

La mare de la novia tot de un plegat s' empenya en que aquesta no havia de convidar á certas amigas.

La núvia replica: la mare insisteix: lo nuvi pren cartas en la qüestió, y dirigintse á la futura sogra, li diu:

—Per qué ha de ficarse sempre en lo que no li demanan?

Y ¡plaf!

Aquest ¡plaf! vol dir una tremenda bofetada que la sogra descarrega sobre las galdas del seu gendre. Res... una sogra que 's precipita.

Al nuvi comensa á sortirli sanch pèl nás: la novia cau en basca: los convidats quedan més blanchs que la paret.

Desenllás:

Lo nuvi, posantse 'l sombrero y passant la porta:

—Mira noya, sobres aixó de casarnos, ja 'n parlarém un' altre dia: de primer es necessari que 's mori la tèva mare.

Acaba de inventarse un nou sistema per la conservació dels cadàvers.

Res d' enterrarlos, res d' cremarlos, res d' embalsamarlos... Ab lo nou sistema se 'ls petrifica.

L' inventor es un químic romá, y l' operació es molt senzill'a.

Consisteix en lo següent:

Se posan á bullir plegats oli de llinosa y cloruro de mercuri, fins que las dos sustancias ó millor dit la mescla adquireixi la consistencia de una pasta tendre: un cop fet aixó s' hi sumergeix lo cadáver, se 'l posa á secar y últimament se 'l embarnissa com si fós un moble.

Crech que la primera ciutat que adoptarà aquest sistema tan cómodo, tan senzill y sobre tot tant económic, será Barcelona y 'l primer arcalde que 'l posará en boga, D. Francisco de Paula.

Lo qu' ell dirá:

—Aixó del barnís, aixó del barnís sobre tot, es lo que més m' encera.

S' ha celebrat la festa dels Frederichs.

Pero quina manera de decaure!

Anys enrera tots los qu' en ella intervenían, celebrants, predicador y músichs, tots se deyan Frederich.

Aquest any ha predicat lo Dr. Valleo que 's diu Joseph, s' han cantat uns goigs de un tal mossén Manero que tambe 's diu Joseph y s' ha executat la missa de gloria de Gounod, que 's diu Carlos.

No sembla sinó que 'ls Frederichs s' hajan declarat libre-cambistas.

Un comissionat de la direcció de instrucció pública s' ha presentat en algunas ciutats de Galicia, al objecte de incautarse dels Códices y documents històrics qu' existeixen en alguns arxius de aquella regió y trasladarlos á Madrid.

No es la primera vegada que tal se intenta.

L' arxiu de la Corona de Aragó s' ha vist amensat més de una vegada, y encare avuy no está segur.

¡Gangas de la centralisació!

Aquest afany de incautars'ho tot y de absorbirho tot es una mania de la gent madrilenya.

No 'ls mou al ferho l' amor al estudi, ni 'l desitj de reconcentrar tots los elements que poden contribuir al estudi de la historia nacional.

Si fossen estudiosos no tindrían embalats per

UN PROYECTO.

Ja que casi s' ha acabat lo terreno per l'è iglesias, ¿que no se 'n podrian fer algunas com ara aquesta? ¿Volén res més admirable que aixó de sentir l' esqueja y poguer di:—Aném á missa, que ara está passant l' iglesia?

espai de sigles enters, magníficas coleccions arribades de Amèrica poch temps després de son descobriment, qu' encare esperan un' ànimapiadosa que las tregui de las caixas y las classifiqui.

Vaja, vaja, que deixin estar tranquilas á las provincias ab las sèvas ilusions.

¿No disposan ells de tot lo pressupuesto?
¡Qué més volen!

L, altre dia vá calarse foch á la fàbrica de tabacos de Madrid.

—Deuria haverhi grans pérduas, veritat?
—No, home; no va haverhi res de particular.
—Y aixó?
—Que no véu que 'l tabaco espanyol no crema.

Doném la paraula al *Correo Catalán* y 'ns edificará contantnos un cástich de la Providencia:

«Pochs días després de haver impedit l' arcalde de Bayona la professó del Corpus, que havia de sortir de la Catedral, y al mateix dia en que aquesta hauria tingut lloch, vá sentirse afectat de un' atach de parálisis, etc., etc.»

—¿Volen dir que l' atach de parálisis vá ser degut á haver prohibit la sortida de la professó?...
—¡Vaya!

Donchs vaja, traslademnos á Montserrat.

Los pelegrins, en sa majoria valencians que han de dirigirse á Lourdes, están reunits en aquell santuari.

Tot de un plegat:—Ay que tinch... ay que tinch... un pelegrí dels més devots agafa un atach de feridura fulminant...

Sr. *Correo*, alsa aquí, vinga un comentari, que jo no m' hi veig capás.

Entre 'l pelegrí valenciá y l' arcalde de Bayona no hi veig mes que una diferencia:

L' arcalde de Bayona no vá sufrir l' atach sinó alguns dias després de haverse negat á autorisar una práctica religiosa, mentres que 'l pelegrí valenciá va tenirlo de plé á plé trobantse á la iglesia.

Y ara qui més hi sábiga que més hi diga.

A D. Ignasi Fontrodona l' han nombrat inspector de la banda municipal.

No pot queixarse D. Ignasi.

Si l' hi han prés la vara, al menos pot dir que li han deixat lo bombo.

Tot passa.

A Austria sobre tot se veuhen cosas, que fan tornar vermella de irritació la sanch blava de la noblesa.

La marquesa Vogelsangs, de 28 anys, hermosa, rica y filla de un general, s' ha casat ab un tal Lluís Resch que no es més que un pobre pagés, de 51 anys.

Gran escándol entre l' aristocracia.

Un altre cas.

Se tracta de un príncep, lo príncep Alfred Von Wrede que havia vingut á menos, y que per guanyarse la vida acaba de montar una botiga de verduras y fruyta, posans' hi ell *al frente*.

¿No troban que val molt més aixó, que viure trampejant y enganyat al un y á l' altre?

¿Lo major triunfo que pot alcansar un actor consistirá en veure 's aplaudit y cridat á l' escena cubert de coronas, llozers y flors?

No.

Lo major triunfo l' ha obtingut, sens dupte, 'l traïdor de un drama que treballava en lo teatro de la Reina de Manchester.

En la situació més culminant, un espectador del galliner s' alsa y ab los punys crispats se tira desde la galeria al escenari, rompentse una cama.

Totas las ovacions palideixen davant de aquesta mostra de identificació ab las escenas que 's representan.

Próximament se celebrará una novillada á càrrech dels empleats de la Delegació de Hisenda de aquesta provincia.

Y ara no preguntin si aquests empleats saben ó no de torear; jo 'ls responch que 'n saben molt.

O sinó procurin tenir algun expedient en aquelles oficinas, y per més que 'ls interessi veurán que passen días, senmanas y mesos sense que 's resolgui.

De manera que 'n sortiran torejats de máestra.

Un anunci que 's llegeix en lo Mercat del Born.

CONPATENSIA

HAPRECIOS

cómodos

HAIER SEFIABA HAOI

NO.

Demano que 's conservi aquest anunci y que s' ensenyi com á modelo ortogràfic en la próxima exposició universal.

EPIGRAMAS.

Fent lo dómino en Magí
—Tinch cap y qua—va di;
y li contestá en Pasqual:
—No fa pas gayre que aquí
deyan qu' ets un animal.

Dels sèus companys (coneixent
que se 'l rifavan) en Rius
va despedirse dihent:

—Abur minyons, divertius.

Y no havia dat un pas
quan ab molta sorna en Quim
li diguè:—Si tú te 'n vas
ab qui vols que 'ns divertim? S. UST.

Parlant del metje Rabassa
qu' es burro y molts fums se dona,
deya en Pere ab tó de guassa:

—Cóm á metje es cosa bona,
y jo fins crech que sab massa
y que al gran Pasteur supera.

Y va respondre en Soler:

—Ha fet una gran carrera
y si no 'l crech un *Pasteur*,
en cambi 'l crech un *pastera*.

Al apuntador digué
la cómica Dª Elena:

—Jo ho sè tot, menos lo tros
quan queda fosca l' escena.

—D' aixó no 'n passi cap ansia,
l' apuntador responguè,
que 'l tros aquell, á las foscas,
ja li apuntaré bèn bè. CUCARACUCH.

LLIBRERIA ESPANYOLA.—RAMBLA DEL MITJ, 20

OBRAS FESTIVAS

DE

DON SERAFÍ PITARRA
SINGLOTS POÈTICHS

Nova edició de luxe en octau ab profusió de ninots

		Actes.	Autors.	Rals.
La Esquella de la torratxa.	paròdia	2	D. Serafi Pitarra.	2
La Butifarra de la llibertat.	original	1	id.	2
Lo Cantador.	paròdia	2	id.	2
Lo Castell dels tres dragons.	original	2	id.	2
¡Cosas del oncle!	original	1	id.	2
Ous del dia.	paròdia	1	id.	2
Las Píldoras de Holloway.	original	1	id.	2

Pròxims a publicarse per estar agotats

L' Africana, paròdia d' aquesta magnífica òpera.	id.	2
La Mort de la paloma.	id.	2

Pròxims a acabarse.—Edició en quart.

Las Carabassas de Monroig.	original	2	id.	1
Si us plau per forsa.	id.	2	id.	1
Lo punt de las donas.	id.	2	id.	1
La Vaquera de la piga rossa.	paròdia	2	id.	1
Lo Boig de las campanillas.	id.	1	id.	1
Un barret de riallas.	original	1	id.	1
La Venjansa de la Tana.	paròdia	2	id.	1
Liceistas y cruzados.	original	2	id.	1
Un mercat de Calaf.	id.	2	id.	1
En Joan doneta.	id.	1	id.	2
Los Héroes y las grandesas.	id.	2	id.	1
L' últim Trençalós.	id.		id.	1
Faust, paròdia de aquesta magnífica òpera.	id.		id.	1
Il Profeta id.	id.		id.	2
Grá y Palla, paper per matar ratos, colecció de poesías	id.		id.	2

		Actes.	Autors.	Rals.
Cinch minuts fora del mon.	original	1	Eduart Aulés	2
Lo diari ho porta.	joguina	1	id.	4
Tres blancs y un negre.	original	1	id.	2
Cel Rogent.	id.	1	id.	4
Cap y cua.	id.	1	id.	4
¡Tot cor!	id.	1	id.	4
Per no mudarse de pis.	id.	1	id.	4
Sis rals diaris.	id.	1	id.	4
Lletra menuda.	id.	1	id.	4
¡Mal pare! (drama).		4	Joseph Roca y Roca.	8
Passió política. Tragi-comedia satírica històrica 4 actes y 11 cuadros, escrita per los Srs. Real y Roca, il·lustrada ab 17 caricaturas.				2
Una noya es per un rey.	original	1	D. Pau Bunyegas.	1
Antany y enguany.	revista	1	Dos gats dels frares.	4
Un pollastre aixelat.	original	1	D. Joseph M. ^a Arnau.	4
Al altre mon.	id.	2	id.	4
La por guarda la vinya.	id.	1	D. Lleó Fontova.	4
Las Atmetllas d' Arenys.	id.	1	D. Joseph M. ^a Arnau.	4
Un embolich de cordas.	id.	2	id.	6
La sabateta al balcó.	id.	2	D. Frederich Soler.	6
La Urbanitat.	id.	2	id.	8

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remènt l' import en libransas del Giro Mútu, 6 bè en sellos de franqueig, al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém de extravíos, no remetent ademés 3 rals pèl certificat. A 'ls corresponsals de la casa s' otorgan rebaixas.

Donya Amparo t'è quaranta sis ó quaranta set anys; pero t'è encare las sèvas pretensions.

¡Qué s' hi farà! Ja se sab que 'ls anys son l' enemich principal de las donas.

Donya Amparo, en un moment solemne, escriu á una de las sèvas amigas:

«La mèva filla Enriqueta acaba de donar á llum un nen molt mono. Participa la noticia á totas las conegudas; pero per mor de Dèu, fesme un favor: no 'ls diguis pas que jo siga avia.»

Una senyora malalta demana una tassa de caldo á la criada, y aquesta 'l treu de l' olla poch moments després de haverhi tirat la carn.

Y al entrar al quarto s' encamina al balcò y ajusta 'ls porticons.

—Y ara ¿qué fas?

—No res, senyora, prengui 'l caldo, prengui 'l caldo.

La senyora s' acosta la tassa als llabis, ne béu un glop y exclama:

—¿Qué 'm portas aquí? Aixó no t'è such ni bruch.

—Ay senyora, com que 'l caldo encare no es fet, per aixó tancava 'ls porticons.

—¿Pero qui no t' ho feya advertir?

—Jo 'm figurava que ab los porticons tancats no se 'n adonaria.

Una senyora que havia comprat una sombrilla, alguns días després va presentarse á casa 'l paraygüer.

—Vosté m' ha enganyat.

—Senyora!

—Tingui, aquí t'è aquesta sombrilla: fa apenas quinze días que vaig comprarla... y ja està tota descolorida... Bè m' ho podia avisar que perdía.

Lo paraygüer, ab molta calma:

—La culpa no es mèva senyora: si no l' hagués duta pel sol, no se li hauria descolorit.

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO.

1. XARADA 1.ª — O li-ve-lla.
2. ID. 2.ª — A lós.
3. SINONIMIA. — Moll.
4. MUDANSA. — Pau-Peu.
5. TRENCA-CLOSCAS. — Vila-Vilá.
6. LOGOGRIFO NUMÉRICH. — Pistola.
7. INTRINGULIS. — Colomar.
8. GEROGLIFICH. — Per masnouhins á Masnou.

XARADAS.

I.

—Noy, vas una *d's-primera* massa brut de la *total*.

vès tot seguit á *hu-tercera* y múdat, tros de animal.

De *hu-dos* dius á n' en Roch que havem de anar á *dos-cos*.

—No hi vaig pas que no s'è ahont es ni ell, ni la *tal* tampoch.

—A *dos* me sembla mentida, un *prima* créu més que tú:

vès, dessota la *tres-hu* la trobarás... ¡desseguida!

R. MATARONÉ.

II.

Avuy m' ha dit la Ramona qu' està á *Tot*, en un *primera* carrer de la carretera y en lo número *segona*.

D. BARTRINA CUBINYÀ.

ANAGRAMA.

—*Tot*, Siò, si vas al mercat porta una lliura de *tot*.

—¿Per tú?

—No, pèl mèu nebot

Rafel.

—¿Ja l' has convidat á dinar?

—Sí

—Es molt extrany.

—¿Per qué?

—Es tant tros de animal que temo escándol *total* y linguém un desengany.

JOAQUIM SAURI.

MUDANSA.

—¿Vols vení á ca 'n *Tot*, Ribot?

—¿Per qué? ¿Que potsé ha pres mal?

—Sí, ahí abocantse al *total* va ferse mal en lo *tot*.

J. ABRIL.

TRENCA-CLOSCAS.

LO SELLER DE CASA 'N MALTA.

Formar ab aquestas lletras lo títol de una sarsuela catalana.

D. BARTRINA Y C.

ROMBO.

Sustituhir los pichs ab lletras que llegidas vertical y horisontalment dongan los següents resultats: Primera ratlla: una consonant. Segona: part de la persona. Tercera: lo que forma los pobles. Quarta: nom de dona. Quinta: en totas las casas n' hi ha. Sexta: un número. Séptima: una vocal.

NOY CABO.

CONVERSA.

—Ramona, sabs qui va venir al Tivoli ab mí l' altra nit.

—¿Quí, noy?

—La Lluís.

—Bé: lo bó será si arriba á saberho la...

—¿Quí?

—La que tots dos havém dit.

UN MORO.

GEROGLIFICH.

BARCELONA:

Imp. de Lluís Tasso Serra, Arch del Teatro, 21 y 23.